

מאוצרות הפרשה

ויבאו בני גד ובני ראובן... ויאמרו אם מצאנו חן בעיניך (לב, ב-ה) ויש לדקדק מפני מה יש הפסק של פרשה באמצע דבורם אל משה, וגם מפני מה באמצע דבריהם נאמר עוד פעם "ויאמרו"...

וכתב בזה הגר"ח קניבסקי זצ"ל בספרו "טעמא דקרא", ע"פ מה דאיתא בירושלמי (פ"ק דבכורים), דהטעם שאין מביאין ביכורים מעבר הירדן, משום שנאמר בבכורים "אשר נתת לי- ולא שנטלתי מעצמי". ואמרו שם שלפי טעם זה, חצי שבט מנשה מביאין וקורין, שהרי הן לא נטלו מעצמן. ומעתה י"ל, דבני גד ובני ראובן לא רצו להפסיד מצות ביכורים לכן הם ניסו מתחלה רק לומר למשה הצעת הדברים, שארץ סיחון ועוג היא ארץ מקנה ולהם יש מקנה וכו', והיו סבורים שעל פי הדברים האלו, משה יתן להם מעצמו, ולכך הספיקו דבריהם בזה. אך אחרי שראו שמשה אינו נותן להם נחלה זו, אזי הוסיפו לדבר ולבקש מפורש נחלה זו. ולכך התחלק דיבורם אל משה בשתי פרשיות, ובשתי אמירות.

ויסעו מרעמסס בחודש הראשון (לג, ג)

ובהמשך בפסוק ה' שוב נכתב ויסעו בני ישראל מרעמסס וצ"ב הרי נסעו כבר מרעמסס? וי"ל ע"פ התרגום יונתן שמות יט ד ואשא אתכם על כנפי נשרים ושם מבואר שהקב"ה נשא אותם מרעמסס על עננים אל מקום המקדש כדי שיקריבו קרבן פסח ב"ד בניסן ובאותו לילה החזירים לרעמסס. וא"כ כך מתפרשים הפסוקים ויסעו מרעמסס בחודש הראשון וגו' זה היה מסע בעננים כדי להקריב קרבן פסח ואח"כ החזירים, ואז נסעו שוב מרעמסס. (רבי נתן גשטנר)

ויסעו מרפידיים ויחנו במדבר סיני (לג, טו) בפסוקים אלו מונה התורה את מסעי בני ישראל. והנה בחלק מהפסוקים מפרטת התורה דברים שהתרחשו באותם מקומות. בפסוקים ג-ד מוזכרים יציאת מצרים והניסים שהיו שם, בפסוק ה' נס קריעת ים סוף, בפסוק ט' נרמז הנס שנעשו י"ב עינות מים (כמבואר בבעל הטורים שם), בפסוק ל"ח פטירת אהרן הכהן. וא"כ תמוה האידך בפסוק שמתייחס ל"מדבר סיני" לא הזכירה התורה את מעמד הר סיני וקבלת התורה? הלא דבר הוא.

בספר "נתינת לגר" כתב בשם אחיו "אין זאת אלא שהתורה אחר נתינתה לא תוגבל לא במקום ולא בזמן". היינו אילו היתה התורה מזכירה את מתן תורה תוך כדי תיאור מסעות בני ישראל, היה משמע מכך שמדובר במאורע היסטורי שאירע במקום מסוים ובזמן מסוים, והאמת היא, שהתורה אינה שייכת למקום מסוים ואף לא לזמן מסוים, אלא בכל יום ויום ובכל מקום ומקום זהו זמנה וזהו מקומה. [ומטעם זה נתבטלה קדושת הר סיני, שהיתה רק לשעתה]. (משולחן גבוה)

ויסעו מקברות התאוה ויחנו בחצרות (לג, יז)

הגמ' בפסחים אומרת האדם האוכל מעדנים הוא נכנס לחובות ומתחבא וישן בעלית הגג. ואילו אדם שאוכל פירות וירקות פשוטים יכול לישון בחצר בלי פחד. וא"כ י"ל, אומר רבי חיים פלאגי, שזאת כוונת הפסוק: ויסעו מקברות התאוה ויחנו בחצרות, כאשר יוצא מהתאוה ממילא הוא יכול לישון בחצר.

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' (ל, ב) אומר החתם סופר זצ"ל, פרשת נדרים ושבועות נאמרה תחילה לראשי המטות, כי על פי רוב הם העסקנים והמנהיגים אשר נודרים ומבטיחים ולא מקיימים, ולכן הוזהרו ראשונים על האיסור של 'לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה'.

איש כי ידר נדר וגו' ואשה כי תידור נדר וגו' (ל, ג)

הדבר פלא בכל פרשת נדרים ישנו רק פסוק אחד העוסק בנדרים אנשים, וכל שאר הפרשה עוסקת רק בנדרים נשים. מבאר ה"מקדש הלוי" בדרך דרוש, הרי אמרו חז"ל (קידושין מ"ט): "עשרה קבין של שיחה ירדו לעולם, תשעה נטלו נשים ואחד כל העולם כולו", והיה מקום לחשוב, שהאשה אינה מקדישה תשומת לב לדבריה, ואין לייחס להם משמעות... לכן מבהירה התורה, שגם לנדריהן של הנשים ישנה משמעות מחייבת, וחומרתם אינה פחותה מחומרת נדריהם של האנשים. (משולחן גבוה)

וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא (לא, ג)

וצריך להבין, היכן נרמז זה בפסוק – שמושה עשה זאת בשמחה? וביאר בספר 'זמרי' בשער המלך, לרה"צ רבי מרדכי מזוועהל זיע"א: שהרי אנו רואים, שהקב"ה אמר 'נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים', אבל משה רבינו אמר 'החלצו מאתכם וגו' לתת נקמת ה' במדין', ונמצא, שכביכול הקב"ה מחל על כבודו ורק משום כבוד בני ישראל ציוה לנקום במדין, וא"כ אם משה רבינו לא היה עושה זאת באהבה ושמחה – היה אומר לבני ישראל את נוסח הציווי כמו שהשי"ת ציווה, שהיא נקמת בני", ובודאי היו בני" מוחלים על כבודם מכיון שמיתת משה תלויה בזה וממילא לא היו הולכים לנקום במדינים, והיה נשאר משה בחיים, ועל כן אמר להם משה שהיא 'נקמת ה' וממילא היו מוכרחין לילך למלחמה, וא"כ בהכרח שמושה רבינו עשה זאת בשמחה. (שו"ר שכ"כ בכלי יקר) (גליון קבלת שבת)

אותם ואת פנחס בן אלעזר הכהן לצבא (לא, ו)

וקרש"י כאן הקשה מדוע הלך פנחס ולא אלעזר. ויש להקשות מה הוקשה לרש"י הא יותר מסתבר שיילך פנחס, ואלעזר ישאר לעבודת הקרבנות שהיא יותר מהודרת בכהן גדול? וי"ל דמובא לקמן שהלכו למלחמה עם כלי הקודש ומבאר רש"י שזה הולך על הציץ שע"י שראו את זה נפלו במלחמה, וא"כ יוצא שאלעזר לא יכל לעבוד בקרבנות כי כה"ג כשר בעבודת הקרבנות רק ע"י שמונה בגדים וכאן הוא מחוסר בגדים כי הציץ היה חסר לו א"כ מהראוי שאלעזר ילך יחד עם הציץ. וע"ז תירץ רש"י מכיוון שפנחס התחיל במצווה בזה שהרג את כזי הוא יילך. (בני אריאל)

ויצבאו על מדין כאשר צוה ה' את משה וגו' (לא, ז)

בילקוט איתא מחלוקת אם הקיפוה בארבע רוחותיה ורבי נתן אומר נתנו להם רוח רביעית כדי שיברחו, צ"ע לשיטת רבי נתן למה נתנו להם דרך לברוח, ביאר הפנים יפות שאפשר שהיו מואבים מעורבים בהם וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי ולא יכלו להרוג אף אחד שהרי אסור להם להרוג מואבים, וע"כ השאירו פתוח וכל מי שיצא הרגוהו מדין כל דפריש מרובא פריש.

איך מתגברים על הכעס?

ויקצף משה על פקודי ה' ויפלו האלפים וישרי המאות הבאים מצבא המלחמה. ויאמר אליהם משה הנקבה (ל"א, י"ד – ט"ו) לכאורה יש להבין, מדוע המילים 'ויאמר אליהם משה' – פותחות פסוק חדש בתורה? כלום לא היה מתאים יותר לכתוב זאת בפסוק אחד, כמשפט אחד: "ויקצף משה וכו', ויאמר החייתם כל נקבה?" ומדוע יש צורך לציין כי דבריו של משה הופנו אל אנשי החיל, הלא מדובר בהמשך לפסוק הקודם המתניח מפורשות לשרי האלפים והמאות?

את התשובה, נבין על פי המעשה הבא: מעשה ביהודי יקר בשם רבי פנחס מהעיר סיטרי, אשר היה בר אוריין ומדקדק במעשיו. הוא אף זכה לשני שולחנות, תורה וגדולה גם יחד, כאשר מטובו הוא מרעיף על כל עניי העיר במאור פנים וביד רחבה. גם בניו וחתנים תלמידי חכמים היו לו לרבי פנחס, ובכל זאת, הוא לא היה שבע רצון... משום שמידה אחת שבלטה בנפשו העיבה על הצלחתו וגרמה לו לעגמת נפש מרובה: מידת הכעס... במשך שנים עמל רבי פנחס לתקן את מידת הכעס ולמגרה, אך נראה היה כי כל מאמציו לא נשאו פרי. המידה הקשה הזו ליוותה אותו מילדותו, והוא ממש לא הצליח להשתחרר ממנה. לפיכך, באחד הימים, כאשר הגיע אל העיר סיטרי אחד מאדמורי צ'רנוביל לשבות בה לרגל שמחה משפחתית – החליט רבי פנחס להכנס אל הקודש פנימה, ולבקש עצה וברכה בכדי להנצל ממידת הכעס המגונה המעיבה על כל הצלחתו. וממחשבה למעשה... רבי פנחס נכנס אל חדרו של הצדיק, הושיט לו קוויטל ופדיון נפש, ובדמעות שליש סיפר דברים כהוייתם. הוא סיפר על הצלחתו הרוחנית והחומרית, הוא נתן תודה על רוב הטוב שהשפיע עליו הקדוש ברוך הוא, אולם בבד בבד התאונן על המידה הקשה שאינו מצליח לשלוט בה.

לשמע דבריו, התרגש הצדיק עד מאד. "ראה נא ריבונו של עולם את בניך! על מה הם באים לבקש! לא על פרנסה, לא על בריאות, אלא על מידה קשה שהם מבקשים לעקור מליבם!". לאחר מכן, בירך הצדיק את רבי פנחס בחום, והוסיף: "ראה נא, רבי פנחס, הלא כבר לימדונו רבותינו, כי כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה! נמצא אפוא, שכאשר אתה כועס – הינך מכתים את הבגדים בהם אתה לבוש בבגדים של עבודה זרה, ואם כן, כיצד ניתן לאחר מכן לעמוד לפני המלך ולהתפלל באותם בגדים צואים?". רבי פנחס התמוגג בדמעות לשמע הדברים. "רבי, הלא זו בדיוק הבעיה! אני לא מצליח להתגבר!", הוא ייבב, והצדיק המשיך: "לאמיתו של דבר, העצה פשוטה מאד... גש אל החיט, ובקש ממנו כי יתפור בעבורך בגדים מיוחדים, בגדי כעס. קנה לך אף נעליים מתאימות שתשמשנה לזמני הכעס, ואפילו כובע מיוחד לחבוש אותו על ראשך. מכאן ואילך, כל אימת שתתעורר בך מידת הכעס – בקש מבני ביתך כי יביאו לך את בגדי הכעס, ואז, תוכל לדעת כי לא הכתמת בכתמי עבודה זרה את הבגדים בהם הינך עומד לפני קונך! "אולם בכך אין דיי... אם ברצונך להתגבר על מידת הכעס, פזר את הבגדים בכל רחבי הבית, וכאשר הינך שולח את בני ביתך לקבצם – צוה עליהם לעשות זאת במתינות ולא במרוצה... כך, עד שיתקבצו כל הבגדים ואתה תפשוט את מחלצותיך ותלבש את בגדי הכעס – תמצא קרוב לודאי כי כבר התפוגג כעסך כלא היה!"...

ואכן, רבי פנחס עשה בדיוק כהוראותיו של הצדיק, ולמותו לציין כי הדברים פעלו את פעולתם... עד מהרה הפך ההרגל לטבע, ומידת הכעס שליוותה את רבי פנחס במשך שנים – נעלמה ואיננה! הרי לנו, כי הנסיון להלחם חזיתית במידת הכעס – ברוב המקרים לא יצליח. הדרך הנכונה הינה לדחות את הכעס מעט, ולהניח לו להתפוגג מאליה! ומכאן, מבאר בעל האזניים לתורה, תשובה לשאלתנו:

שכן כאשר הרגיש משה רבינו שמץ של כעס בליבו, הוא לא מיהר לפנות אל אנשי החיל, אלא המתין זמן מה – עד ששכח כעסו, ורק אז פנה אליהם בדברים בלשון רכה! משום כך, הפסיקה התורה וכתבה את דבריו של משה בפסוק בפני עצמו, להורות כי הדברים לא נאמרו כהמשך וכתוצאה מאותו שמץ של כעס שבלבו של משה – אלא רק זמן מה לאחר מכן, בפני עצמם! ('ללמדך' מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

בדין בישול אחר אפיה

בשו"ע סי' ש"ח סעי' ה' הביא מח' ראשונים אם יש בישול אחר אפיה, והיינו דבר שהוא אפוי לגמרי אם יש איסור לתתו בתוך תבשיל, ומסקנת הרמ"א שם להחמיר גם בכלי שני, וביאר משנ"ב ס"ק מ"ב טעמו משום שיש דברים המתבשלים בכלי שני והיינו קלי הבישול, ואין אנו בקיאים ולכן אסור לתת פת אפוי אפילו בכלי שני. ויש להוסיף דלדעת החזו"א סי' נ"ב ס"ק י"ט שבקלי הבישול אפי' בכלי שלישי אסור, ה"נ אסור לתת פת אפוי אפי' בכלי שלישי.

ובפשטות בישול היינו במים וכדו' שמרככים את התבשיל, ואפיה הוא על ידי חום בלא מים, ולא נתבאר בפירוש אם מאכל הנתון בכלי אטום ללא מים הנמצא בתוך התבשיל דינו כאפוי משום שהמים אינם נכנסים לתוכו או במבושל משום שהחום שעל ידו מתבשל המאכל נעשה על ידי מים. ולכאור' נראה שיש מקום לדון כאפוי, ולכן יהיה אסור להוציאו משם ולתתו בתוך תבשיל משום דהוי בישול אחר אפיה. ולפי זה מצוי מאוד שנותנים בתוך קדירת החמין עיסה העטופה בניילון ('קישקע') שלא נתבשלה קודם בפני עצמה, ובמהלך בישול הקדירה גם עיסה זו נעשית ראויה לאכילה, וכיון שלא היה מגע בינה לבין המים כלל יש לדונה כאפוי ולא כמבושלת, ולאחר מכן כשמרציאים אותה ומגישים אותה עם החמין, היא אסור להניחה עם תבשיל באותו כלי, ואף שנותנים את החמין בכלי שני או שלישי, הא למסקנת הרמ"א יש בישול אחר אפיה גם בכלי שני, וכל זמן שהחמין רותח בכדי שהיד סולדת בהם בין בקערת ההגשה בין בצלחת, יש בזה משום בישול אחר אפיה. והעיצה לזה היא, להקפיד לחזור את העטיפה כדי שיחדרו מים לתוך העיסה, ובזה יהא דינה כמבושל ולא כאפוי ואין בה עוד בישול אחר הבישול. (הגאון רבי צבי רותן שליט"א, רב קהילת פסטורל והמשולש)

תשובה לחידה פר"ש: ליהושע בן נון, כאמור: "וסמכת את ידיו עליו" (כוז"ח), וברש"י: "תן לו מתרגמן".

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות ויזור להולדת הבן הנכד
מרכז הדר: משפחת דוד לאירוסיה הבת
משפחת לואיס לאירוסיה הבן משפחת זילברמן לאירוסיה הבן
משפחות גוטמן – פדר להולדת הבן הנכד
משפחות לוינשטיין – שטינהרטר להולדת הבן הנכד
משפחת אזוראי להולדת הבן
משפחת כץ להולדת הבן